

*Utrikesminister
Carl Bildt*

Regeringens deklARATION

*vid 2013 års utrikespolitiska debatt i Riksdagen
onsdagen den 13 februari 2013*

UTRIKESDEKLARATION 2013

(Det talade ordet gäller)

Herr/Fru talman

Sveriges utrikespolitik börjar i vår egen del av världen.

I Norden - där historiens krig har ersatts av dagens allt närmare samarbete.

Kring Östersjön - där människor och handel binder samman några av världens mest konkurrenskraftiga ekonomier.

Och i Arktis - med sitt smältande istäcke, sin utsatta natur och sin potential.

Mellan Spetsbergen i norr och Szczecin i söder ligger länder med vilka vi delar både värden och intressen. Såväl historia som framtid. Detta allt viktigare närområde ägnar vi i år särskild uppmärksamhet.

Sverige har sedan årsskiftet tagit över ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Tillväxt och konkurrenskraft är i fokus. I maj arrangerar vi ett nordiskt jobbtoppmöte.

Vi ökar våra ansträngningar för att skydda Östersjöns miljö och samarbetar med våra grannländer inom ramen för EU:s Östersjöstrategi. Genom färjelinjer, transportkorridorer och fiberoptiska kablar knyts det gamla Hansanätverket samman till en ny blomstringstid.

Sverige leder i år också det informella utrikespolitiska samarbetet i den nordiska och nordisk-baltiska kretsen.

Mycket har redan uppnåtts. För snart två år sedan antogs en nordisk solidaritetsförklaring, som komplement såväl till vår egen som till våra grannländers säkerhetspolitiska val.

Men mer kan göras. Och regeringen kommer under våren att lämna en redogörelse till riksdagen om hur vi kan stärka det nordiska samarbetet ytterligare på det utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska området.

Vi arbetar för närmare samverkan mellan de nordiska utrikesförvaltningarna.

Vi är pådrivande för bättre nordisk krisberedskap.

Och vi förverkligar ett fördjupat samarbete kring militära insatser och förmågor.

Vi verkar sida vid sida med viktiga grannländer i Afghanistan, och vi planerar för nordiskt samarbete i nya insatsområden. Vi har en omfattande övningsverksamhet med Norges, Finlands och Danmarks flygvapen. Och tillsammans med Finland har Sverige också erbjudit sig att i form av övningar delta i den luftrumsövervakning över Island för vilken Norge ansvarar i början av 2014.

Under första halvåret 2013 leder Sverige även Arktiska Rådet.

Vid det ministermöte i Kiruna som avslutar vårt ordförandeskap vill vi underteckna ett nytt internationellt avtal som syftar till att skydda arktiska vatten från oljeutsläpp. Vi vill se nya åtaganden mot kortlivade klimatföroreningar. Och vi vill tillsammans med de andra arktiska staterna formulera en ny och ambitiös gemensam framtidsvision.

Under våra två år som ordförande har vi sett ökad internationell uppmärksamhet kring de nordliga polarområdena. Men istället för att förvandlas till en arena för geopolitisk konfrontation har Arktis genom Arktiska Rådet blivit ett område för ett unikt internationellt samarbete som vi vill stärka och vidareutveckla.

Herr/Fru talman

Den europeiska unionen har bidragit till att ena vår kontinent. Den har vuxit till världens största integrerade ekonomi. Och den har blivit en erkänd kraft för fred, frihet och försoning i vår omvärld.

Detta får vi inte glömma när rubriker om länders prövningar dominerar.

För svensk räkning finns ingen tvekan: Vi vill vara en aktiv del av ett starkt, enat och öppet Europa.

Den ekonomiska integrationen, med den gemensamma inre marknaden och eurozonen, är av fundamental betydelse. Den förutsätter gemensamma institutioner, gemensamma beslut och gemensamma regler.

Under de ekonomiska krisåren har vi lyckats stärka stabilitets- och tillväxtpaktens regler för att undvika nya stora underskott i medlemsländernas offentliga finanser. Vi har antagit en finanspakt.

Samarbetet utvecklas ständigt. Nya utmaningar skapar nya möjligheter och ställer nya krav.

Vi vill förbättra EU:s samlade konkurrenskraft. Vi vill ytterligare fördjupa den inre marknaden – som kan ge betydande bidrag till tillväxt och sysselsättning – inte minst vad gäller tjänstehandel och den digitala agendan. Vi vill förbättra arbetet mot gränsöverskridande brottslighet. Vi ser miljöpolitiken som en allt viktigare del av dagens och morgondagens Europa.

Samarbetet inom EU grundas i insikten att våra nationalstater inte själva kan lösa många av vår globaliserade tids stora utmaningar.

Det gäller inte minst den europeiska utrikes- och säkerhetspolitiken, som utgår från universella värden om frihet och demokrati.

När världen krymper kan det europeiska samarbetet göra oss större.

Vi behöver en stark europeisk utrikestjänst, med en långsiktig vision för Europas strategiska vägval.

Därför har Sverige tillsammans med Italien, Polen och Spanien tagit initiativ till att ledande europeiska tanke- och forskningsmedjor under 2013 formulerar ett förslag till en europeisk global strategi.

Vi vill också se ett modernt europeiskt bistånd, ett nytt europeiskt fredsinstitut och en fortsatt utveckling av de europeiska strukturerna för krishantering.

Herr/Fru talman

Dörren till Europeiska unionen ska förbli öppen för alla europeiska demokratier som vill och kan uppfylla de förpliktelser som ett medlemskap innebär.

Utvidgningsprocessen ligger i ansökarländernas intresse liksom i vårt eget. Vi ska hålla vad vi lovat, men samtidigt ställa hårda krav, inte minst vad gäller mänskliga rättigheter. Bara så kan vi säkerställa en kvalitetsunion med kvalitetsmedlemmar.

Vi ger starkt stöd till Islands fortsatta förhandlingar om EU-medlemskap. Imponerande framsteg har gjorts under 2012. Vi ser fram emot den dag då ytterligare ett nordiskt land tar plats vid det europeiska förhandlingsbordet.

Vi välkomnar Kroatiens EU-inträde den 1 juli 2013 som unionens 28:e medlemsland och hoppas att anslutningen kan bidra till nödvändiga ansträngningar i regionens övriga länder.

Medlemskapsförhandlingar inleddes i höstas med Montenegro, men landet måste ta krafttag för att bekämpa organiserad brottslighet.

Framsteg har gjorts i dialogen mellan Serbien och Kosovo, men mer krävs för en serbisk förhandlingsstart och för nästa etapp i Kosovos EU-närmande.

Makedonien måste upprätthålla intern politisk stabilitet och göra ansträngningar för att lösa namnfrågan för att få en annars välförtjänt möjlighet att inleda sina förhandlingar.

Och för Albanien och Bosnien behövs ett samlat politiskt ansvarstagande för att länderna inte ska halka efter i sin europeiska integration.

Försoning efter de förödande krigen på Balkan är en central fredsuppgift för vårt Europa.

Turkiet är en allt viktigare partner – också inom utrikespolitiken – och vi välkomnar Turkiets fortsatta modernisering som ett steg mot fullt medlemskap. Vi hoppas att en ny författning fullt ut ska säkra allas fri- och rättigheter. Vi välkomnar de ytterligare steg som tagits för att förbättra också kurdernas rättigheter.

Vi vill stärka skyddet för, och få till stånd en effektiv granskning av, respekten för de mänskliga rättigheterna inte bara i EU-länderna utan i Europa som helhet.

Vår vision av Europa är visionen av ett samarbete där också mångfalden i ett London och ett Istanbul förenas i gemensamma regler och institutioner för att säkra gemensamma värden och värna gemensamma intressen, i en allt mer globaliserad värld.

Herr/Fru talman

Europa slutar inte vid vad som i dag är den Europeiska unionens yttre gränser.

Sverige tog tillsammans med Polen initiativ till Östliga Partnerskapet och vi fortsätter att vara pådrivande i arbetet.

Utvecklingen i regionen har inte varit entydigt positiv.

Moldavien gör framsteg, medan Ukraina står still och Vitryssland väljer att isolera sig. I Georgien måste reformpolitiken fortsätta, och vi ser med oro på skärpta tongångar mellan Armenien och Azerbajdzjan.

EU satsar under 2013 drygt fem miljarder kronor för att stödja de östeuropeiska partnerländerna, och från svensk sida bidrar vi med ytterligare 600 miljoner. Vi kommer också att utnämna en särskild ambassadör med uppgift att driva på arbetet, såväl inom EU som i regionen.

Vår förhoppning är att så många som möjligt av våra partnerländer ska vara redo för associeringsavtal och djupgående frihandelsavtal med EU när vi i höst möts vid ett toppmöte i Vilnius.

Herr/Fru Talman

Det är två år sedan hoppet om frihet och demokrati i stora delar av den arabiska världen tändes på nytt.

Vi såg en revolution buren inte minst av unga människors stigande förväntningar. På frihet. På värdighet. På ekonomisk utveckling.

Och vi har sett enorma framsteg. Fria val. Fria media. Nya möjligheter.

Men i dag - låt oss vara ärliga - är det tragedierna och utmaningarna som dominerar.

Vi har en fredsprocess i Mellanöstern som har stått stilla alldeles för länge. De senaste årens utveckling med bosättning efter bosättning på ockuperat område har fört oss längre bort från varaktig fred. Palestinsk splittring, attacker mot israeliskt territorium och övervåld mot palestinier skapar ytterligare problem.

Denna onda cirkel måste brytas innan den omintetgör möjligheten till en tvåstatslösning och leder regionen in i nya förödande krig.

Alla parter måste avstå från våld och provokativa handlingar. Det handlar om att trygga såväl palestiniernas rättigheter som israelers säkerhet.

Vi ser med oro på utvecklingen i Egypten och hoppas att landet i samförstånd skall finna sin väg till full demokrati, inklusive religionsfrihet och ekonomisk utveckling.

Och vi har ett allt svårare inbördeskrig i Syrien.

Vad som började med fredliga krav på frihet har genom en brutal regims våld utvecklats till ett inbördeskrig som förstör ett land, river sönder ett samhälle, driver miljoner på flykt och hotar en hel region.

Det är inte vapnen som skall avgöra Syriens framtid.

I dag förefaller förutsättningarna för en politisk lösning små. Ändå är det just detta vi måste försöka uppnå.

FN:s säkerhetsråd har här ett alldeles avgörande ansvar.

Samtliga dess medlemmar har ett ansvar för att överbrygga de motsättningar som hitintills har blockerat den politiska processen.

Vi ger starkt stöd till FN:s och Arabförbundets sändebud Lakhdar Brahimi.

Vi verkar för en opposition med en vision för ett framtida Syrien i vilket alla etniska och religiösa grupper har ett hem.

Och vi gör betydande insatser för att hjälpa de nödställda.

Sverige sköt nyligen till ytterligare 150 miljoner i extraordinärt humanitärt bistånd till krigets offer: att lägga till de cirka 250 miljoner kronor för bland annat mat och mediciner som vi bidrog med under 2012.

Det var en de stigande förväntningarnas revolution som bar fram det arabiska uppvaknandet.

Men om möjligheterna inte materialiseras riskerar vi en de svikna förväntningarnas revolution.

EU har tagit initiativ till nya reformdialoger med bland andra Tunisien, Jordanien och Egypten. Mångmiljardstöd finns redo. Vi är öppna för djupgående frihandels- och samarbetsavtal.

Men vårt engagemang är inte naivt: Vi ställer krav, inte minst vad gäller kvinnors och minoriteters rättigheter, och vi vet att svårigheterna kommer vara stora under lång tid framöver.

Herr/Fru talman

USA är Europeiska unionens främsta strategiska partner.

Vi delar många värderingar och intressen, och vår gemensamma tyngd är betydande: Europeiska unionen och USA står tillsammans för hälften av världens BNP.

Ett fortsatt brett samarbete med USA bidrar till säkerhet och välbefinnande, globalt såväl som i vårt närområde. Sverige har verkat för ökad frihandel med USA och välkomnar president Obamas besked inatt om amerikansk beredskap att förhandla ett transatlantiskt partnerskap om handel och investeringar med den Europeiska unionen.

Vi strävar också efter närmare och bredare kontakter med Ryssland.

Vi välkomnar konstruktivt samarbete kring Östersjön och Arktis. Vi har täta ekonomiska förbindelser och gläder oss åt att Ryssland i fjol blev medlem i världshandelsorganisationen WTO.

Men samtidigt ser vi med stigande oro på att respekten för att de mänskliga rättigheterna försvagas, att utrymmet för det civila samhället krymper och att ledningen tycks prioritera modernisering av de väpnade styrkorna framför modernisering av det ryska samhället.

Våra relationer med Kina fortsätter att utvecklas i snabb takt. Kinas alltmer framträdande roll som global aktör ökar även våra förväntningar på ett större kinesiskt ansvarstagande i globala frågor. I ansvaret ryms också respekt för de egna medborgarnas mänskliga och politiska fri- och rättigheter.

Sverige och Europeiska unionen ser fram emot att utveckla samarbetet med andra länder av strategisk, politisk och ekonomisk betydelse. Dit hör Brasilien, Indien, Sydafrika och Japan.

Herr/Fru Talman

I Afghanistan avslutas nästa år den nuvarande internationella militära insatsen och ansvaret för säkerheten går över till afghanerna själva.

Regeringen kommer under våren att inbjuda till överläggningar om vårt samlade engagemang i och för Afghanistan efter sommaren 2014.

Vi har ett långsiktigt åtagande för en fredlig ekonomisk och social utveckling i Afghanistan. Vi avsätter 8,5 miljarder kronor under de kommande tio åren. Vi stödjer kampen mot korruption och främjandet av mänskliga rättigheter och demokratiska principer. Kvinnors rättigheter är av särskild betydelse.

Dessa är nyckelfrågor för landets framtid.

Herr/Fru Talman

Det håller sakta men säkert på att växa fram ett nytt Afrika.

Vi ser växande ekonomier, som i Nigeria.

Vi ser en möjlig ljusning i Somalia, där ett nytt politiskt ledarskap tagit vid.

Och vi ser på flera exempel på en rörelse mot öppnare samhällen, nya ansatser och regionalt afrikanskt ansvarstagande.

En grupp statsråd kommer under våren att göra en gemensam resa för att manifesteras vår strävan efter starkare politiska och ekonomiska förbindelser med detta nya Afrika.

Samtidigt brottas delar av kontinenten med stora problem.

De senaste månaderna har vi sett hur politisk instabilitet och laglöshet i Mali har lett till stridigheter och spelrum för organisationer med terrorintentioner likt det i den algeriska öknen på sin agenda.

Sverige välkomnar den franska insatsen, som likt den afrikanska militära närvaron kommit till efter ett rop på hjälp från Malis regering. Från svensk sida har vi erbjudit stöd med flygtransporter och vi deltar i EU:s nya träningsinsats för de maliska väpnade styrkorna.

Mali är inte den enda krisen i dagens Afrika. Vi kommer fortsatt behöva vara engagerade till stöd för fred och fattigdomsbekämpning, inte minst i östra Kongo och övriga delar av Stora Sjöregionen.

Men trots konflikterna får vi inte glömma den positiva dynamiken, och tillfället att bejaka det nya Afrikas möjligheter.

Herr/Fru talman

Att bidra till nationens säkerhet är en av utrikespolitikens huvuduppgifter.

Sveriges säkerhet byggs solidariskt med andra. Hot mot fred och säkerhet avvärs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer.

Medlemskapet i Europeiska unionen innebär att Sverige ingår i en politisk allians och tar ett solidariskt ansvar för Europas säkerhet.

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Vi ska både kunna ge och ta emot stöd, såväl civilt som militärt.

Försvarsberedningen ska under våren 2013 redovisa sin bedömning av den säkerhetspolitiska utvecklingen.

Sverige vill också kunna bidra till internationella insatser när behov uppstår, oavsett om insatserna leds av FN, EU eller Nato.

Regeringen har nyligen föreslagit att Sverige på nytt ska bidra till EU:s marina insats "Atalanta", som eskorterar hjälpsändningar och stävjar sjöröveri i havet utanför Afrikas horn.

Vi har under året också upprättat ett nordiskt militärt center för genderfrågor, bland annat som ett bidrag till implementeringen av FN:s resolutioner 1325 och 1820.

Herr/Fru talman

Vi driver en ambitiös frihandelsagenda och bekämpar protektionism.

Vi vill utveckla den internationella handelsagendan inom WTO, och är pådrivande för ett antal strategiska europeiska frihandelsavtal: med Japan, Kanada och förhoppningsvis också med USA.

Vi stödjer också vårt globaliserade näringsliv.

Regeringen har bildat en ny och mer effektiv organisation i detta syfte: Business Sweden - Sveriges export- och investeringsråd.

Vi ska ha en hög profil inom de kreativa näringarna, och fortsätter de särskilda satsningar som kopplar samman kultur och näringsliv.

Vi är också pådrivande i arbetet med att uppmärksamma företagens sociala ansvar i den globala ekonomin.

I förlängning bidrar detta arbete till svensk ekonomi, ett starkt svenskt varumärke och fler svenska arbetstillfällen.

Herr/Fru talman

En viktig del av våra utrikespolitiska relationer är även ett betydande och effektivt bistånd.

Det långsiktiga målet om att utrota fattigdom och förtryck är långt ifrån uppnått. Vi har ett moraliskt ansvar att stödja människor i förtryck, utsatthet och fattigdom. Biståndsramen beräknas år 2013 uppgå till en procent av BNI.

Bistånd kan inte ensamt lösa världens problem, men det kan tjäna som en katalysator för att bekämpa förtryck, vanstyre och korruption.

Det civila samhället har en viktig roll för fattigdomsbekämpning, demokratisk utveckling och stärkande av mänskliga rättigheter.

Varje biståndskrona måste användas på bästa möjliga sätt.

Vår strävan är ett flexibelt, långsiktigt, innovativt och resultatorienterat svenskt bistånd. Regeringen kommer under våren att presentera en förtydligad biståndspolitisk inriktning för att stärka fattiga och ofria människors förmåga att förbättra sina liv.

Vi vill också effektivisera det multilaterala utvecklingssamarbetet och biståndet inom EU. En viktig uppgift är att se till att vi, och andra givare, arbetar samstämmigt och att det internationella samfundet lever upp till sina åtaganden.

Tre år återstår tills FNs globala millenniemål om fattigdomsbekämpning ska vara uppnådda. Regeringen ökar därför under 2013 stödet till insatserna för rent vatten och mot mödra- och barnadödlighet. Vårt arbete för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter fortsätter.

FN har samtidigt påbörjat ett stort arbete med att ta fram nya mål efter 2015. Sverige spelar en aktiv roll i detta arbete.

Sedan årsskiftet är Sverige ordförande i det Globala forumet för migration och utveckling. Vårt arbete kommer att fokusera på samstämmighet i politiken och på migrationens bidrag till ekonomisk och social utveckling.

Sverige är en humanitär stormakt. Under 2012 var vi världens tredje största nationella humanitära biståndsgivare och finansierade humanitära insatser med mer än fem miljarder kronor. Det svenska biståndet hjälper nödlidande människor i alla större kriser i världen.

Herr/Fru talman,

De globala utmaningarna måste hanteras i ett gränsöverskridande samarbete. Det kräver normer, internationella avtal och institutioner som alla länder omfattas av och respekterar.

En effektiv multilateralism, med ett starkt Förenta nationerna som kärna, förblir en hörnsten i svensk utrikespolitik.

Klimatfrågan står högt på vår agenda och tillhör tillsammans med bevarandet av biologisk mångfald, havsmiljö och giftfri miljö regeringens mest prioriterade miljöfrågor. Sverige har även tagit initiativ till en internationell koalition mot kortlivade luftföroreningar, och i september riktas världens blickar mot Stockholm när FN:s klimatforskningspanel ska presentera sin femte rapport om klimatförändringarna.

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstat är - liksom respekt för folkrätten - fundamentala principer för vårt agerande.

Det gäller i Havanna liksom i Minsk och Teheran.

Vi verkar för en jämställd värld. En värld där alla människors rättigheter respekteras, oavsett kön, hudfärg, tro eller sexuell läggning. En värld i vilken religions- och övertygelsefrihet råder alltid och överallt.

Vi är en av världens största givare av demokratibistånd.

Och vi arbetar aktivt för att stödja journalister, bloggare och försvarare av yttrandefriheten runt om i världen. Arbetet för den svensk-eritreanske journalisten Dawit Isaaks frigivning fortsätter.

Sverige är ledande i kampen för alla människors rätt och möjlighet till en fri och säker kommunikation på nätet.

Stora framsteg har gjorts under året som gått.

I FN:s råd för mänskliga rättigheter var Sverige med och drev fram en banbrytande resolution som slog fast att samma mänskliga rättigheter – samma tryckfrihet och samma yttrandefrihet – ska gälla online som offline.

I år följer vi upp detta arbete.

Vi arbetar intensivt för att Europeiska unionen under 2013 ska anta en gemensam strategi för cyberfrågorna, baserad på unionens grundläggande värden.

Vi arrangerar under året på nytt en stor internationell konferens om nätfrihet i Stockholm.

Och i förhandling efter förhandling tar vi strid med de regimer som för sin egen överlevnad vill hindra det fria ordet i den moderna kommunikationen.

Herr/Fru talman,

Upprustning och okontrollerad spridning av vapen utgör alltjämt ett globalt hot.

Vi fördömer starkt Nordkoreas provsprängning. Landet måste avskaffa sitt kärnvapenprogram, upphöra med utveckling av ballistiska robotar och åter släppa in IAEA:s inspektörer.

Iran måste samarbeta fullt ut med internationella atomenergiorganet IAEA för att upprätta förtroende för landets deklarerade fredliga intentioner med sitt kärntekniska program. De internationella förhandlingarna med Iran går nu in i viktigt skede. Alla parter bör göra sitt yttersta för en fredlig lösning.

Som led i arbetet för en värld fri från kärnvapen vill vi se färre strategiska och taktiska kärnvapen.

Sverige är tillsammans med Mexiko ordförande i den så kallade artikel XIV-processen, som syftar till att provstoppsavtalet ska träda kraft. Vi uppmanar de åtta länder vars godkännande återstår att ta sitt ansvar för att så ska ske. Det gäller inte minst USA.

Sverige och Europeiska unionen stöder det omfattande vapenhandelsavtal som ska förhandlas i New York i mars i år.

Herr/Fru Talman

Vi fortsätter att modernisera och förbättra vår utrikesförvaltning.

Den öppna diplomatin blir allt viktigare. Innan månadens slut kommer samtliga våra ambassader att finnas på Twitter och Facebook.

Vi skall ligga i den absoluta framkanten i arbetet med digital diplomati.

Detta ger också utrikesförvaltningen nya verktyg att möta den växande konsulära utmaningen.

Förra året gjordes sammanlagt mer än femton miljoner utlandsresor från Sverige, en ökning med tjugofem procent sedan 2009.

De allra flesta resor sker utan problem, men ibland går det inte som det var tänkt. Människor råkar ut för olyckor, blir utsatta för brott eller fängslas – rätt eller orätt – av andra länders myndigheter.

Över tvåtusen ärenden hanteras årligen på UD i Stockholm, långt fler på våra utlandsmyndigheter.

Utrikesförvaltningen har en central uppgift i att ge effektivt och rättssäkert konsulärt stöd till nödställda människor. Vi utvecklar ständigt vår beredskap, även genom gränsöverskridande samarbete.

Vi vill att resandet ska vara ett minne för livet, inte en siffra i utrikesförvaltningens statistik.

Herr/Fru talman

Vår värld är fylld av möjligheter och risker.

Vår övertygelse är att möjligheterna bäst kan tas till vara – och riskerna hanteras – om vi samarbetar med våra grannländer och med de andra medlemsländerna i den Europeiska unionen.

I vårt eget svenska närområde överväger möjligheterna.

Men på många andra håll är riskerna betydande.

För att hantera dessa utmaningar behöver vi och världen ett enat, starkt och öppet Europa.

Ett Europa som står för fred, frihet, och försoning, och som har viljan och resurserna att agera för dessa värden.

Detta är en central utmaning för Europa.

Och det centrala temat för svensk utrikespolitik.